

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

NACRT

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU,
S TEKSTOM KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA

Zagreb, svibanj 2009. godine

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje predloženog Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4., a u svezi s odredbom članka 54., 56., 58., 64. i 69. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA, OSNOVNA PITANJA KOJA TREBA UREDITI ZAKONOM I POSLJEDICE DONOŠENJA ZAKONA

Zakon o zaštiti na radu donesen je 28. lipnja 1996. i objavljen je u Narodnim novinama broj 59/96 od 17. srpnja 1996., nakon čega je u Narodnim novinama broj 94/96, od 08. studenog 1996. objavljen Ispravak Zakona o zaštiti na radu; izmijenjen je i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu, koji je donesen 14. srpnja 2003., a objavljen u Narodnim novinama broj 114/03, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu, koji je donesen 15. srpnja 2008., a objavljen u Narodnim novinama broj 86/08.

Posebnim zakonom i to Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o gradnji, objavljenim u Narodnim novinama broj 100/04, stavljen je izvan snage članak 94. stavak 1., 2. i 4. Zakona o zaštiti na radu, te je Zakonom o državnom inspektoratu objavljenim u Narodnim novinama broj 116/08, prestao važiti članak 94. stavak 3. i 5., članak 95. i članak 96. Zakona o zaštiti na radu.

U okviru pretpristupnih aktivnosti Republike Hrvatske za ulazak u punopravno članstvo Europske unije, Vlada Republike Hrvatske je u cilju potpunog ispunjenja dodatnog mjerila za otvaranje pregovora u pregovaračkom poglavlju 19. Socijalna politika i zapošljavanje, usvojila 30. kolovoza 2007. godine Akcijski plan za usklađivanje zakonodavstva i stvaranje potrebnih administrativnih kapaciteta za usvajanje i provedbu pravne stečevine Europske unije, a 04. travnja 2008. usvojena su i pregovaračka stajališta Republike Hrvatske u tom poglavlju.

Za provedbu Akcijskog plana i preuzetih obveza iz pregovaračkog stajališta, te za privremeno zatvaranje poglavlja, bilo je potrebno, između ostalog, izvršiti izmjene Zakona o zaštiti na radu.

Sukladno dinamici zakonodavnih aktivnosti utvrđenih navedenim dokumentima, pokrenuta je zakonodavna inicijativa za izmjene Zakona o zaštiti na radu, radi usklađenja Zakona s Direktivama, odnosno nužnog dodatnog implementiranja, pojašnjenja ili redefiniranja pojedinih pravnih instituta.

Nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“ broj 86/08) te ocjene Europske komisije o usklađenosti navedenog Zakona s pravnom stečevinom Europske unije, uslijedila je kadrovska promjena u pregovaračkom timu Opće uprave za zapošljavanje, socijalnu politiku i jednake mogućnosti Europske komisije, s dodatnim zahtjevima u odnosu na potpunu usklađenost u smislu ispunjenja mjerila za privremeno zatvaranje navedenog Poglavlja.

U cilju postizanja potpunog usklađivanja Zakona o zaštiti na radu s Direktivom vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju poticajnih mjera za unapređivanje zaštite zdravlja i sigurnosti radnika, a prema dodatnim zahtjevima predstavnika Europske komisije, potrebno je redefinirati ili dodatno pojasniti neke od već ranije ugrađenih pravnih instituta. U tom smislu su na području dosadašnjeg pravnog uređenja, dodatno precizirani i dopunjeni neki pravni instituti kao i postupci vezani uz obavlješćivanje, savjetovanje i suodlučivanje radnika.

U tom smislu su precizirane obveze poslodavca na području zaštite sigurnosti i zdravlja radnika te utvrđene osobe koje su zadužene za provedbu svih aktivnosti zaštite na radu, te uvjeti koje moraju ispunjavati osobe zadužene za zaštitu na radu. Također je dodatno naglašena svrha ovoga Zakona odnosno prevencija zaštite zdravlja na radu, u kom smislu je uređeno pravo svih radnika, ne samo onih koji rade na poslovima s posebnim uvjetima rada, da u određenim vremenskim razdobljima, imaju pravo zatražiti zdravstveni pregled, radi ocjene možebitnog utjecaja uvjeta rada na njihovo zdravlje. Sukladno tome je radnicima koji nisu obuhvaćeni obvezom redovnih zdravstvenih pregleda po posebnom propisu, utvrđeno pravo da u vremenskom razdoblju od svake tri godine, mogu zatražiti takav preventivni zdravstveni pregled.

Nadalje je dodatno uređen način na koji su poslodavci dužni organizirati i provoditi zaštitu na radu. U tom smislu je sada propisana obveza da svaki poslodavac mora imati osobu zaduženu za provedbu aktivnosti zaštite na radu, te je s druge strane propisano i pravo radnika da kod svakog poslodavca, bez obzira na njegovu veličinu, mogu imati povjerenika za zaštitu na radu. Uvažavajući potrebu da o zaštiti sigurnosti i zdravlja radnika moraju voditi računa svi poslodavci, bez obzira da li imaju ili nemaju poslove s posebnim uvjetima rada, uređuje se i dužnost poslodavca da kontinuirano procjenjuje opasnosti i štetnosti uvjeta rada na zdravlje i sigurnost radnika. Isti su dužni izraditi i posjedovati procjenu opasnosti i istu pratiti te po potrebi odnosno izmjeni nekih uvjeta i mijenjati, bez obzira na svoju veličinu, zbog čega će sada tu procjenu moći izraditi i sami.

Dodatno su precizirane dužnosti poslodavca, ali i radnika koje imaju na području izvanrednih okolnosti, odnosno u slučajevima neposrednih opasnosti na području pružanja prve pomoći, te gašenja požara i spašavanja.

Također je dodatno uređeno područje odgovornosti poslodavca za možebitno nastalu štetu radniku, koja je sada u cijelosti horizontalno usklađena s načelima obveznog prava. U cilju promicanja i jačanja samostalnog bipartitnog socijalnog dijaloga na području zaštite sigurnosti i zdravlja radnika, dodatno je uređeno i usklađeno s radnim zakonodavstvom područje obavješćivanja, savjetovanja i razmjernog suodlučivanja radnika na području zaštite na radu, te su u tom pravcu proširene i ovlasti povjerenika radnika.

Osim usklađivanja, Zakonom je bilo potrebno urediti mogućnost dodjele posebnih nagrada i priznanja za zasluge u razvoju i provedbi sustava zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, a kaznene odredbe Zakona u cijelosti su usklađene s predloženim izmjenama i dopunama Zakona.

Zakonom se ostvaruju pretpostavke za ispunjenje mjerila za privremeno zatvaranje Poglavlja 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, a ujedno i osiguranje stvaranja učinkovitijeg sustava zaštite zdravlja i sigurnosti na radu.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu cjelokupnog sustava zaštite zdravlja na radu i osiguranja izvora sredstava za financiranje troškova provedbe zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, u srpnju 2006. godine, donesen je Zakon o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu („Narodne novine“ br. 85/06, 67/08) temeljem kojeg je osnovana nova institucija, odnosno Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu, s osnovnim ciljem da prikuplja sredstva i

provodi obvezno zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu. Slijedom navedenog, u tu svrhu Zavod ostvaruje prihod od posebnog doprinosa ostvarenog temeljem posebnog doprinosa za ozljede na radu i profesionalnih bolesti, kojeg su dužni uplaćivati poslodavci. Iz prikupljenih sredstava uplaćenih doprinosa, osiguravaju se sredstva za provedbu specifične zdravstvene zaštite radnika.

Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu je za 2009. godinu, u okviru ukupno osiguranih sredstava od 365.998.609,00 kn, za provedbu specifične zdravstvene zaštite radnika namijenjeno 194.798.200,00 kn.

Na opisani način, osigurana su sredstva za provedbu zdravstvene zaštite radnika u Republici Hrvatskoj.

Što se tiče sredstava potrebnih za provedbu Zakona o zaštiti na radu, pa i ovog Zakona, njih nije potrebno osiguravati u Državnom proračunu iz razloga što troškove provedbe mjera prema tom Zakonu terete poslodavca i troškovi su poslodavaca. Međutim, zbog potrebnog usklađivanja radnog zakonodavstva na ovom području s relevantnom pravnom stečevinom Europske unije, ovim se Zakonom djelomično proširuje opseg prava radnika. To stoga što su do sada pravom ali i obvezom na periodične preventivne liječnike preglede, bili obuhvaćeni samo oni radnici koji su radili na poslovima s posebnim uvjetima rada, dok ovaj Zakon pravo na periodični zdravstveni pregled u razdoblju od svake tri godine, omogućuje i drugim radnicima koji to zatraže.

Obzirom da ovi liječnički pregledi nisu obveza poslodavca, već nužno moraju biti uređeni kao pravo radnika, oni će se u smislu odredbe članka 5. stavka 1. točke 3. Zakona o zdravstvenom osiguranju zdravlja zaštite na radu, obavljati u sustavu preventivnih pregleda radnika na trošak prikupljenog doprinosa. U tom smislu, moglo bi doći do povećanog troška sredstava namijenjenih za posebnu zdravstvenu zaštitu zdravlja na radu i za provedbu propisanog prava radnika, ali tek nakon što Republika Hrvatska pristupi u punopravno članstvo Europskoj uniji, sukladno prijelaznim odredbama ovoga Zakona. Pri tome treba voditi računa i o tome da će ovi preventivni zdravstveni pregledi vjerojatno i utjecati na poboljšanje općeg zdravstvenog stanja radno sposobnog stanovništva, sprječavati možebitne ozljede na radu i profesionalne bolesti, u kom pravcu bi ovo pravo moglo istovremeno utjecati i na smanjenje troškova bolovanja i liječenja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti te produžiti radno sposobni vijek radnika.

Obzirom da se ovog trenutka ne može točno predvidjeti kada bi Republika Hrvatska mogla postati punopravnom članicom Europske unije, te koliki će broj zaposlenih u prvoj godini primjene ovoga Zakona imati, odnosno koliko će biti radnika koji će se koristiti propisanim pravom, nije moguće točno predvidjeti potrebna dodatna sredstva, budući ista ovise i o broju onih radnika koji to pravo ne ostvaruju u ovom sustavu.

IV. PRIJEDLOG DONOŠENJA ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovoga Zakona po hitnom postupku nalazi se u odredbi članka 161. Poslovnika Hrvatskog sabora, a to su osobito opravdani državni razlozi, obzirom da se radi o Zakonu kojim se usklađuje zakonska regulativa s propisima Europske unije, jer čini nezaobilazni, sastavni dio izmjena radno-socijalnog zakonodavstva, te je usko povezan s već usvojenim Pregovaračkim stajalištima Republike Hrvatske u pregovaračkom poglavlju 19. - Socijalna politika i zapošljavanje.

**V. KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA
I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU**

Nacrt konačnog prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu
glasi:

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

Članak 1.

U Zakonu o zaštiti na radu ("Narodne novine", br. 59/96, 94/96, 114/03, 100/04, 86/08 i 116/08), u članku 1., stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Svrha ovoga Zakona je uvođenje mjera za poticanje unaprjeđivanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu, sprječavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, drugih bolesti u svezi s radom te zaštita radnog okoliša."

Iza stavka 1., dodaje se novi stavak 2., koji glasi:

"(2) Posebno osjetljive kategorije radnika moraju biti zaštićene od onih opasnosti koje na njih štetno utječu."

Dosadašnji stavak 2., postaje stavak 3.

Članak 2.

U članku 3., dodaju se stavci 3. i 4. koji glase:

"(3) Radi promicanja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, pravnim i fizičkim osobama mogu se dodijeliti priznanja i nagrade.

(4) Ministar nadležan za poslove rada će pravilnikom urediti vrste priznanja i nagrada iz stavka 3. ovoga članka, te postupak, način i uvjete za njihovu dodjelu."

Članak 3.

U članku 4., stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) U smislu ovoga Zakona poslodavac je svaka fizička ili pravna osoba koja zapošljava jednog ili više radnika i koji je u skladu s općim propisima radnog zakonodavstva odgovoran za osiguranje uvjeta za rad radnika na siguran način, uključujući tijela državne uprave, regionalne i lokalne uprave i samouprave i javne ustanove."

Članak 4.

U članku 5., stavci 1. i 3., mijenjaju se i glase:

"(1) U smislu ovoga Zakona, osobe koje obavljaju posao za poslodavca su:

- radnici,
- volonteri, učenici i studenti koji kod poslodavca rad obavljaju temeljem posebnog propisa,
- osobe koje poslove obavljaju za vrijeme izdržavanja kazne zatvora ili odgojne mjere,
- osobe koje poslove obavljaju osobnim radom."

(3) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na pripadnike oružanih snaga i redarstvene službe uključene u održavanje javnog reda i sigurnosti."

Članak 5.

U članku 7., dodaju se novi stavci 1., 2. i 3., koji glase:

"(1) U smislu ovoga Zakona, preventiva obuhvaća planirane ili poduzete mjere u svim radnim procesima kod poslodavca, s ciljem sprječavanja ili smanjenja rizika na radu.

(2) Radi osiguranja zdravstvenog nadzora primjerenog rizicima za zdravlje i sigurnost na radu kojima su izloženi radnici, radniku se jednom u tri godine, na njegov zahtjev mora osigurati zdravstveni pregled u skladu s posebnim propisom.

(3) Odredbe stavka 2. ovoga članka ne primjenjuju se na radnika kojima je obveza redovitog zdravstvenog pregleda utvrđena posebnim propisom."

Dosadašnji stavci 1. i 2. postaju 4. i 5.

Članak 6.

U članku 8., dodaju se stavci 2. i 3. koji glase:

"(2) Preventivne mjere te radni i proizvodni postupci koje poslodavac primjenjuje na temelju procjene ili u slučaju potrebe moraju:

- osigurati najveći mogući stupanj zaštite sigurnosti i zdravlja radnika,
- biti uključene u sve radne procese poslodavca i na svim stupnjevima organizacije rada i upravljanja.

(3) Poslodavac je u organizaciji radnog procesa i povjeravanju poslova radniku, dužan voditi računa o svim sposobnostima radnika koje mogu utjecati na zaštitu njegova zdravlja i sigurnost na radu."

Članak 7.

U članku 13., dodaje se novi stavak 1. koji glasi:

"(1) Poslodavac je odgovoran za organiziranje i provedbu zaštite na radu u svim dijelovima organizacije rada i u svim radnim procesima."

Dosadašnji stavak 1. koji postaje stavak 2., mijenja se i glasi:

"(2) Za organiziranje i provedbu zaštite na radu odgovoran je poslodavac neovisno o tome da li je u tu svrhu odredio radnika za obavljanje aktivnosti zaštite na radu vezanih uz zaštitu i prevenciju od opasnosti i štetnosti, zaposlio stručnjaka za zaštitu na radu, odnosno organizirao službu za zaštitu na radu ili je ugovorio suradnju s fizičkom ili pravnom osobom ovlaštenom za obavljanje poslova zaštite na radu."

Dosadašnji stavak 2., postaje stavak 3.

U dosadašnjem stavku 3., koji postaje stavak 4., redni broj "2." zamjenjuje se rednim brojem "3."

Dosadašnji stavak 4., postaje stavak 5.

Članak 8.

Članak 14. mijenja se i glasi:

"Poslodavci koji istovremeno obavljaju poslove na jednom radilištu odnosno poslodavci koji obavljaju posao na istom mjestu rada, dužni su surađivati u primjeni zdravstvenih i sigurnosnih odredbi ovoga Zakona."

Članak 9.

Članak 15. mijenja se i glasi:

"(1) Poslodavac odgovara radniku za štetu uzrokovanu ozljedom na radu, profesionalnom bolešću ili bolešću u svezi s radom po načelu objektivne odgovornosti, na koju ne utječu propisane obveze radnika u području sigurnosti i zdravlja na radu.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, poslodavac se može osloboditi odgovornosti ili se njegova odgovornost može ograničiti prema općim propisima obveznog prava, ako se radi o događajima nastalim zbog izvanrednih i nepredvidivih okolnosti odnosno više sile, a na koje poslodavac unatoč njegovoj dužnoj pažnji nije mogao utjecati."

Članak 10.

U članku 18. , stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Poslodavac je u cilju unaprjeđenja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, dužan procjenjivati opasnosti za život i zdravlje radnika radi njihovog sprječavanja ili smanjenja te je dužan izraditi ili posjedovati procjenu opasnosti i u tu svrhu osigurati sva potreba sredstva."

U članku 18. stavku 7. riječi: "te djelatnosti u kojima postoji obveza izrade procjene opasnosti", brišu se.

Članak 11.

Iza članka 18., dodaje se članak 18.a, koji glasi:

"Članak 18.a

(1) Svaki poslodavac je dužan odrediti jednog ili više radnika za obavljanje aktivnosti zaštite na radu vezanih uz zaštitu i prevenciju od opasnosti i štetnosti, određivanjem ovlaštenika ili zapošljavanjem stručnjaka zaštite na radu.

(2) Radnik iz stavka 1. ovoga članka mora posjedovati potrebna znanja i sposobnosti za provedbu aktivnosti zaštite na radu vezanih uz zaštitu i prevenciju od opasnosti i štetnosti.

(3) Radniku iz stavka 1. ovoga članka, poslodavac je dužan osigurati uvjete za rad, te ga ne smije staviti u nepovoljniji položaj zbog obavljanja aktivnosti propisanih ovim Zakonom, drugim propisima o zaštiti na radu, kolektivnim ugovorom i prema pravilima struke."

Članak 12.

Članak 19. mijenja se i glasi:

"(1) Poslodavac koji zapošljava do 50 radnika, i koji posjeduje potrebna znanja i sposobnosti iz članka 18.a. stavka 2. ovoga Zakona, može poslove zaštite na radu obavljati

sam, pod uvjetom da nema zaposlenog radnika s potrebnim znanjima i sposobnostima za provedbu aktivnosti zaštite na radu vezanih uz zaštitu i prevenciju od opasnosti i štetnosti.

(2) Ako kod poslodavca nisu ispunjeni uvjeti iz stavka 1. ovoga članka, obavljanje poslova zaštite na radu može ugovoriti s fizičkom ili pravnom osobom ovlaštenom za obavljanje poslova zaštite na radu.

(3) Radnik iz članka 18.a ovoga Zakona, odnosno poslodavac iz stavka 1. ovoga članka, moraju biti osposobljeni za obavljanje tih poslova.

(4) Ministar nadležan za poslove rada će pravilnikom urediti program i način osposobljenosti iz stavka 3. ovoga članka.

(5) Odredbe članka 22. do 24. ovoga Zakona, primjenjuju se i na radnike iz stavka 3. ovoga članka."

Članak 13.

U članku 20., stavak 2. mijenja se i glasi:

"(2) U smislu ovoga Zakona, stručnjak zaštite na radu je radnik koji ispunjava uvjete iz članka 18.a. stavka 2. ovoga Zakona, i s kojim poslodavac ima sklopljen ugovor o radu za obavljanje poslova zaštite na radu."

Članak 14.

U članku 22., dodaje se novi stavak 2., koji glasi:

"(2) Poslodavac je dužan imenovanog ovlaštenika, zaposlenog stručnjaka zaštite na radu odnosno službu za zaštitu na radu, obavijestiti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, te o svim preventivnim mjerama i mjerama zaštite zdravlja i sigurnosti radnika, kao i o podacima o radnicima zaduženima za pružanje prve pomoći, gašenje požara i spašavanje radnika."

Dosadašnji stavak 2., postaje stavak 3.

Članak 15.

U članku 27., dodaje se novi stavak 1., koji glasi:

"(1) Poslodavac je dužan radnika prije početka rada obavijestiti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika vezanim uz obavljanje poslova i osposobiti ga za rad na siguran način."

U dosadašnjem stavku 1., koji postaje stavak 2., riječi: "da ih obavljaju bez ugrožavanja vlastitog života i zdravlja te života i zdravlja drugih radnika, osim ako iz procjene opasnosti proizlazi da ne postoji opasnost za njihovu sigurnost i zdravlje", brišu se.

Dosadašnji stavak 2., postaje stavak 3.

Članak 16.

U članku 28., stavak 1. mijenja se i glasi:

"(1) Poslodavac je dužan osposobiti radnika za rad na siguran način i dati mu informacije i upute vezane uz njegovo mjesto rada i poslove:

- prije početka rada,
- kod promjena u procesu rada,
- kod uvođenja nove radne opreme ili njene promjene,
- kod uvođenja nove tehnologije,
- kod upućivanja radnika na novi posao."

Iza stavka 1., dodaje se novi stavak 2., koji glasi:

"(2) U slučajevima iz stavka 1. ovoga članka, osposobljavanje se mora provesti uzimajući u obzir osobito nove ili izmijenjene opasnosti i štetnosti kojima bi radnik mogao biti izložen, te ga je po potrebi dužan i periodički ponavljati."

Dosadašnji stavci 2., 3., 4., postaju stavci 3., 4., 5.

Iza dosadašnjeg stavka 5., koji postaje stavak 6., dodaje se stavak 7., koji glasi:

"(7) Poslodavac je dužan osposobljavanje radnika iz stavka 1. ovoga članka, provesti tijekom radnog vremena na svoj trošak."

Članak 17.

Podnaslov iznad članka 31., i članak 31., mijenjaju se i glase:

"4. OBAVJEŠĆIVANJE O ZAŠTITI ZDRAVLJA I SIGURNOSTI NA RADU"

Članak 31.

(1) Poslodavac je dužan radnike i njihove predstavnike obavijestiti, te po potrebi dati pisane upute, o svim opasnostima i štetnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, a vezano uz obavljanje poslova, a osobito o:

- opasnostima i štetnostima posla odnosno radnog mjesta i zaštitnim i preventivnim mjerama i aktivnostima vezanim uz djelatnost i uz svaki pojedini radni proces i posao,
- mjerama i ovlaštenim radnicima koji provode mjere pružanja prve pomoći, gašenja požara i spašavanja radnika.

(2) Poslodavac je dužan obavijesti odnosno pisane upute iz stavka 1. ovoga članka dati i svim drugim osobama koje po bilo kojoj osnovi obavljaju posao za poslodavca i nalaze se u prostorijama i prostorima poslodavca.

(3) Poslodavac je dužan radniku iz članka 18.a. ovoga Zakona i povjereniku zaštite na radu predočiti odgovarajuću dokumentaciju, a osobito o:

- procjeni opasnosti i o mjerama koje se provode u cilju uklanjanja ili smanjenja procijenjenih opasnosti,
- svim evidencijama i ispravama, koje je dužan voditi i čuvati u skladu s odredbama članka 71., 72., 74. i 75. Zakona,
- svim informacijama koje se odnose na preventivne i zaštitne mjere, određenih od strane tijela ovlaštenih za provođenje nadzora.

(4) Poslodavac je dužan radniku, što je moguće prije, dati upute o postupanju u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje, kojoj je izložen ili bi mogao biti izložen, kao i mogućim mjerama, koje je u tom slučaju potrebno poduzeti kako bi se spriječila ili umanjila opasnost po život i zdravlje."

Članak 18.

U članku 44., stavci 1. i 3., mijenjaju se i glase:

"(1) Poslodavac je dužan provesti potrebne mjere za zaštitu zdravlja i sigurnost radnika, uključujući planiranje, pripremu i provedbu radnog procesa, uvažavajući najvišu moguću razinu zaštite radnika i okoliša i uključujući zaštitu od profesionalnih opasnosti, osiguravajući potrebnu zaštitu i tehnološke uvjete, a tamo gdje je potrebno, dužan je izraditi odgovarajuće upute na hrvatskom jeziku.

(3) U cilju osiguravanja najboljih uvjeta rada bez opasnosti po zdravlje i sigurnost rada radnika, poslodavac je dužan pri utvrđivanju radnih postupaka pratiti promjene i primijeniti sve ostvarene napretke u području tehnike, medicine rada, ergonomije i drugih znanstvenih i stručnih spoznaja."

Članak 19.

U članku 57., stavku 1., iza riječi: "radilištu", dodaju se riječi: "odnosno obavlja posao na istom mjestu rada".

Članak 20.

Članak 60., mijenja se i glasi:

"(1) Poslodavac je dužan poduzeti potrebne mjere za zaštitu od požara i spašavanje radnika, odrediti radnika koji će provoditi navedene mjere i osigurati pozivanje i postupanje javnih službi nadležnih za zaštitu od požara i spašavanje.

(2) Poslodavac je dužan broj radnika iz stavka 1. ovoga članka, njihovu osposobljenost i potrebnu opremu, utvrditi u skladu s posebnim propisom, ovisno o prirodi procesa rada, veličini poslodavca te ukupnog broja radnika.

(3) Poslodavac je dužan osobama iz stavka 2. ovoga članka osigurati potrebne zaštitne uređaje i opremu.

(4) Poslodavac je u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje radnika dužan:

- što je prije moguće, obavijestiti sve radnike o nastaloj opasnosti kojoj jesu ili bi mogli biti izloženi, kao i o mjerama koje jesu ili bi trebale biti provedene, kako bi se spriječila ili umanjila opasnost po život i zdravlje,
- poduzeti radnje i dati upute o napuštanju radnog mjesta i upućivanju na sigurno mjesto,
- organizirati nastavak rada tek nakon isteka opasnosti, osim u slučaju postojanja osobito iznimnih i objektivno opravdanih razloga.

(5) Poslodavac je dužan osposobiti sve radnike da u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje, kojoj jesu ili bi mogli biti izloženi, mogu poduzeti mjere ili provesti postupke u skladu sa svojim znanjem i raspoloživim tehničkim sredstvima, kako bi opasnost otklonili ili smanjili, čak i u slučaju kada o tome ne mogu obavijestiti odgovornu osobu.

(6) Radnici koji postupaju u skladu s odredbom stavka 5. ovoga članka, zbog tog postupanja ne smiju biti dovedeni u nepovoljniji položaj, osim u slučaju ako su postupali nemarno ili su propustili postupati uz dužnu pažnju."

Članak 21.

U članku 62., stavku 1., iza riječi "ustanovi", briše se točka i dodaju riječi: "i osigurati pozivanje i postupanje javnih službi nadležnih za pružanje medicinske pomoći."

Članak 22.

Podnaslov iznad članka 66., mijenja se i glasi:

„14. SAVJETOVANJE I SUODLUČIVANJE RADNIKA"

U članku 66., dodaje se novi stavak 1. koji glasi:

"(1) Poslodavac je dužan provoditi postupke obavješćivanja, savjetovanja i suodlučivanja s radnicima ili njihovim predstavnicima o svim pitanjima koja se odnose na sigurnost i zdravlje na radu, što obuhvaća:

- savjetovanje s radnicima,
- pravo radnika ili njihovih predstavnika da utječu na sve odluke vezane uz područje zaštite zdravlja i sigurnost na radu, uključujući i davanje prijedloga,
- pravo radnika ili njihovih predstavnika na razmjerno suodlučivanje pri donošenju odluka na području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, sukladno posebnom propisu."

Dosadašnji stavak 1., koji postaje stavak 2., mijenja se i glasi:

"(2) Poslodavac koji zapošljava 50 ili više radnika, dužan je osnovati odbor za zaštitu na radu kao svoje savjetodavno tijelo, s ciljem provođenja postupaka iz stavka 1. ovoga članka."

Dosadašnji stavci 2., 3. i 4., postaju stavci 3., 4. i 5.

Članak 23.

U članku 69., stavku 1., riječi: "koji zapošljava 20 ili više radnika oni", zamjenjuju se riječju: "radnici".

Članak 24.

U članku 70., stavku 2., dodaju se novi podstavci 1., 2. i 3., koji glase:

- "- podnositi prijedloge vezane uz donošenje odluka iz područja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,
- zahtijevati od poslodavca da poduzme odgovarajuće mjere u cilju smanjenja i otklanjanja izvora opasnosti,
- podnositi pritužbe tijelima nadležnim za zaštitu na radu, ako smatra da su prethodno poduzet mjere o osigurana sredstva nedostatna ili neodgovarajuća za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu."

Dosadašnji podstavci 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9. i 10., postaju podstavci 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12. i 13.

Članak 25.

Članak 77., mijenja se i glasi:

"(1) Radnik je dužan obavljati poslove s dužnom pozornošću, te pri tome voditi računa o svojoj sigurnosti i zdravlju kao i sigurnosti i zdravlju drugih osoba na radu.

(2) Smatra se da radnik radi s dužnom pozornošću kada poslove obavlja sukladno znanjima koje je stekao tijekom osposobljavanja za rad na siguran način te uputama poslodavca odnosno njegovog ovlaštenika i to na način da:

- prije početka rada pregleda mjesto rada te o možebitno uočenim nedostacima izvijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika,
- pravilno upotrebljava strojeve, aparate, alate, opasne tvari, transportnu opremu i druga sredstva rada,
- pravilno upotrebljava propisanu osobnu zaštitnu opremu, koju je nakon uporabe dužan vratiti na prikladno mjesto,
- pravilno upotrebljava i svojevolumeno ne isključuje, ne vrši preinake i ne uklanja sigurnosne naprave na uređaju koje koristi (stroj, aparat, alat, postrojenje, zgrada),
- odmah obavijesti poslodavca i osobu iz članka 18.a ovoga Zakona o svakoj situaciji koju smatra ozbiljnom i neposrednom opasnošću za sigurnost i zdravlje radnika, kao i o nepostojanju ili nedostatku uputa koje su date za takvu situaciju,
- posao obavlja sukladno pravilima struke te propisanim uputama,
- prije napuštanja mjesta rada ostavi sredstva rada u takvom stanju da ne ugrožavaju druge radnike i sredstva rada,
- surađuje s poslodavcem, osobom iz članka 18.a ovoga Zakona i povjerenikom za zaštitu na radu."

Članak 26.

U članku 78., dodaje se novi stavak 2., koji glasi:

"(2) Radnik je dužan surađivati s poslodavcem, osobom iz članka 18.a ovoga Zakona i povjerenikom za zaštitu na radu, sve dok mu ne omogući da osigura radni okoliš i uvjete rada koji ne predstavljaju opasnost za sigurnost i zdravlje radnika, te dok se u cijelosti ne postigne zaštita sigurnosti i zdravlja radnika na radu sukladno zahtjevima tijela nadležnih za provedbu i nadzor zaštite na radu."

Dosadašnji stavak 2., postaje stavak 3.

Članak 27.

U članku 79., dodaje se novi stavak 3., koji glasi:

"(3) Radnik koji u slučaju ozbiljne, neposredne i neizbježne opasnosti, napusti svoje radno mjesto i opasno područje, ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj zbog svog postupka i mora biti zaštićen od bilo kakvih štetnih i neopravdanih posljedica."

Dosadašnji stavak 3., koji postaje stavak 4., mijenja se i glasi:

„(4) U slučajevima iz stavka 2. i 3. ovoga članka, radnik je dužan obavijestiti poslodavca ili njegovog ovlaštenika te svojeg povjerenika za zaštitu na radu.“

Dosadašnji podstavci 4. i 5., postaju podstavci 5. i 6.

Članak 28.

U članku 91., stavak 2. briše se., a dosadašnji stavak 3. postaje stavak 2.

Članak 29.

U članku 104. stavku 1. podstavku 1., riječi: "stavak 1.", brišu se.

Podstavak 2., briše se.

Članak 30.

U članku 106. stavku 1., podstavku 1., broj: "4" zamjenjuje se brojem: "2".

Članak 31.

U članku 107. stavku 1., podstavku 1., broj: "4" zamjenjuje se brojem: "2".

Članak 32.

U članku 108. stavku 1., podstavku 2., riječi: "i štetnosti", brišu se.

Podstavak 5., mijenja se i glasi:

"- ako on, njegov ovlaštenik ili stručnjak zaštite na radu nisu osposobljeni za obavljanje poslova zaštite na radu (članak 18.a. stavak 2.)."

Iza podstavka 8., dodaje se novi podstavak 9., koji glasi:

"- ako imenovanog ovlaštenika, zaposlenog stručnjaka zaštite na radu odnosno službu za zaštitu na radu, ne obavijestiti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, te o svim preventivnim mjerama i mjerama zaštite zdravlja i sigurnosti radnika, kao i o podacima o radnicima zaduženima za pružanje prve pomoći, gašenje požara i spašavanje radnika (članak 22. stavak 2.)."

U dosadašnjem podstavku 9., koji postaje podstavak 10., broj: "2" zamjenjuje se brojem: "3".

Dosadašnji podstavak 10., postaje podstavak 11.

Dosadašnji podstavak 11., koji postaje podstavak 12., mijenja se i glasi:

" - ako radnika prije početka rada ne obavijesti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika vezanim uz obavljanje poslova ili ako ga ne osposobi za rad na siguran način (članak 27. stavak 1.),“

te se iz njega dodaju novi podstavci 13. i 14., koji glase:

- ”
- ako dozvoli samostalno obavljanje poslova radnicima koji prethodno nisu osposobljeni (članak 27. stavak 2.),
 - ako radnicima dok još nisu osposobljeni za rad na siguran način, ne osigura rad pod nadzorom radnika osposobljenog za rad na siguran način ili ako takav rad traje duže od 30 dana (članak 27. stavak 3.)“.

Dosadašnji podstavci 12., 13., 14., 15., 16., 17. i 18., postaju podstavci 15., 16., 17., 18., 19., 20. i 21.

Članak 33.

U članku 109., stavak 1., podstavak 9. mijenja se i glasi:

"- ako ne provodi potrebne mjere za zaštitu zdravlja i sigurnost radnika, uključujući planiranje, pripremu i provedbu radnog procesa, uvažavajući najvišu moguću razinu zaštite radnika i okoliša i uključujući zaštitu od profesionalnih opasnosti osiguravajući potrebnu zaštitu i tehnološke uvjete, ili ako ne skrbi da su radni postupci tako pripremljeni i organizirani te da se provode na način da se njima ne utječe štetno na sigurnost i zdravlje radnika ili ako tamo gdje je potrebno, ne izradi odgovarajuće upute na hrvatskom jeziku (članak 44. stavak 1. i 2.)."

Članak 34.

U članku 110. stavku 1., podstavak 5., mijenja se i glasi:

"- ako ne poduzme potrebne mjere za zaštitu od požara i spašavanje radnika, ili ne odredi radnika koji će provoditi navedene mjere ili ne osigura pozivanje i postupanje javnih službi nadležnih za zaštitu od požara i spašavanje, ili ne osigura potrebne zaštitne uređaje i opremu (članak 60. stavak 1., 2. i 3.)."

Iza podstavka 5., dodaju se podstavci novi 6. i 7., koji glase:

- "- ako u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje radnika, ne obavijestiti sve radnike o nastaloj opasnosti kojoj jesu ili bi mogli biti izloženi, kao i o mjerama koje jesu ili bi trebale biti provedene, ili ne poduzme radnje ili ne da upute o napuštanju radnog mjesta i upućivanju na sigurno mjesto, ili organizira nastavak rada tek nakon isteka opasnosti, osim u slučaju postojanja osobito iznimnih i objektivno opravdanih razloga, ili ako ne osposobi sve radnike da u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje mogu poduzeti mjere ili provesti postupke (članak 60. stavak 4. i 5.),
- ako radnike koji postupaju u skladu s odredbom članka 60. stavka 5. ovoga Zakona, zbog tog postupanja stave u nepovoljniji položaj (članak 60. stavak 6.)."

Dosadašnji podstavci 6., 7., 8. i 9., postaju podstavci 8., 9., 10. i 11.

Članak 35.

U članku 111. stavku 1., podstavak 6., mijenja se i glasi:
„ - ako radnika koji je odbio raditi u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje ili radnika koji je napustio svoje radno mjesto i opasno područje u slučaju ozbiljne, neposredne i neizbježne opasnosti dovede u nepovoljniji položaj (članak 79. stavak 2. i 3.)“

U podstavku 7., broj „4“ zamjenjuje se brojem „5“.

Članak 36.

U članku 112., stavku 1. podstavku 4., iza broja "1", dodaju se riječi "i 2 (članak 77. stavak 1. i 2.)“

Podstavak 5., briše se.

U dosadašnjem podstavku 6., koji postaje podstavak 5., broj: "2" zamjenjuje se brojem: "3".

Dosadašnji podstavak 7., koji postaje podstavak 6., mijenja se i glasi:
„ - ako ne obavijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika da odbija rad jer mu neposredno prijeti opasnost za život i zdravlje, zbog toga što nisu primijenjena propisana pravila zaštite na radu ili da je napustio svoje radno mjesto i opasno područje u slučaju ozbiljne, neposredne i neizbježne opasnosti (članak 79. stavak 4.)“

Članak 37.

(1) Ministar nadležna za poslove rada će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, donijeti pravilnik iz članka 2. i članka 12. ovoga Zakona.

Članak 38.

(2) Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama", osim odredbe članka 5. stavka 2. ovoga Zakona, koji stupa na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

VI. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI NACRTA PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU

Članak 1.

Stavak 1. Zakona o zaštiti na radu („Narodne novine“ broj 59/96, 94/96 – ispr., 114/03, 100/04, 86/08 i 116/08 - u daljnjem tekstu: Zakon) je izmijenjen s ciljem jačeg naglašavanja usklađenosti Zakona s Direktivom vijeća 89/391/EEZ od 12. lipnja 1989. o uvođenju poticajnih mjera za unapređivanje zaštite zdravlja i sigurnosti radnika (u daljnjem tekstu: Direktiva).

Novim stavkom 2., propisuje se zaštita radnika posebno osjetljivih na opasnosti i štetnosti, kojim bi mogli biti izloženi na radnom mjestu.

Članak 2.

Novi stavci 3. i 4. članka 3. Zakona, rezultat su zaključka Hrvatskog sabora o potrebi uređenja priznanja i nagrada, kako bi se istima doprinosilo promicanju zdravlja i sigurnosti na radu.

Članak 3.

Izvršnom izmjenom u članku 4. stavku 1., pojačano se naglašava odgovornost poslodavca u osiguravanju uvjeta za rad na siguran način.

Članak 4.

Izmjenom članka 5. stavka 1. Zakona preciznije je definiran pojam osobe koja obavlja posao za poslodavca.

Stavkom 3. se propisuju izuzeci od primjene Zakona, na način da se odredbe istog ne primjenjuju samo na one pripadnike oružanih snaga i redarstvenih službi koji su uključeni u održavanje javnog reda i sigurnosti, dok se na ostale pripadnike isti primjenjuje.

Članak 5.

Izmijenjenom odredbom članka 7. Zakona, naglašen je cilj preventivnih aktivnosti i mjera koje će smanjiti ili spriječiti štetne utjecaje po život i zdravlje radnika. U tom smislu je bilo potrebno prema zahtjevu Direktive, utvrditi i pravo svih radnika, ne samo onih koji rade na poslovima s posebnim uvjetima rada, da u određenim vremenskim razdobljima, imaju pravo zatražiti zdravstveni pregled, radi ocjene možebitnog utjecaja uvjeta rada na njihovo zdravlje. Sukladno tome je radnicima koji nisu obuhvaćeni obvezom redovnih zdravstvenih pregleda po posebnom propisu, utvrđenog pravo da u vremenom razdoblju od svake tri godine, mogu zatražiti takav preventivni zdravstveni pregled. Preventivne kontrolne preglede obavljat će, sukladno odredbi članka 5. stavka 1. točka 3. Zakona o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu („Narodne novine“ broj 85/06 i 67/08), ovlaštene zdravstvene ustanove na području medicine rada i isti neće biti dodatan trošak za poslodavca. Upravo iz razloga možebitnih institucionalnih poteškoća kao i dodatnog troška, primjena ove odredbe odgođena je do dana pristupanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europskoj uniji.

Članak 6.

Izmjene izvršene u članku 8. Zakona, izvršene su zbog potrebe preciznog uređenja obveze provođenja preventivnih mjera zaštite zdravlja na radu, na svim razinama rukovođenja i u svim radnim procesima, uz naglašavanje obveze poslodavca da prilikom povjeravanja

zadaca radniku mora voditi racuna o sposobnostima radnika koje bi mogle utjecati na njegovu sigurnost i zdravlje.

Članak 7.

Predloženim izmjenama u članku 13. Zakona, naglašava se odgovornost poslodavca za organiziranje i provedbu zaštite na radu u svim dijelovima organizacije rada i u svim radnim procesima.

Članak 8.

Kako bi se osigurala dosljedna primjena zdravstvenih i sigurnosnih odredbi Zakona, propisuje se dužnost suradnje, ne samo poslodavaca koji rad obavljaju na istom radilištu, već i svih onih poslodavaca koji rad obavljaju na istom mjestu rada.

Članak 9.

Izmijenjenim odredbama članka 15. Zakona, institut odgovornosti za štetu se usklađuje s općim propisima obveznog prava, osobito u području iznimnog ograničenja odnosno oslobođenja poslodavca od odgovornosti za nastalu štetu.

Članak 10.

Izmjenama članka 18. Zakona, redefiniran je institut procjene opasnosti za život i zdravlje radnika na radu, što po zahtjevu Direktive, treba biti trajan proces i obvezuje svakog poslodavca. U tom smislu, poslodavac treba kontinuirano pratiti promjene procesa rada i procjenjivati možebitne opasnosti koje te promjene mogu donijeti. Obzirom da je do sada izrada procjene opasnosti bila uređena u vrlo složenom postupku i stvarala relativno visoke troškove, ovom je izmjenom stvorena mogućnost da se provedbenim propisom područje uredi na način da istu poslodavac može izraditi i pratiti sam, odnosno putem svojih stručnih službi

Članak 11.

Zbog izričitog zahtjeva Direktive da svaki poslodavac, bez obzira na broj radnika koje zapošljava mora imati jednog radnika zaduženog za obavljanje poslova zaštite na radu, bilo je nužno novom odredbom propisati obvezu poslodavca i utvrditi uvjete koju taj radnik za obavljanje poslova zaštite na radu mora ispunjavati.

Članak 12.

Predloženom izmjenom članka 19. Zakona, redefinira se mogućnost poslodavca da poslove zaštite na radu može ugovarati s fizičkom ili pravnom osobom ovlaštenom za te poslove samo u onom slučaju kada iste ne može obavljati sam ili nema zaposlenog radnika s potrebnim znanjima i sposobnostima za njihovo obavljanje. Naime, stipulacija dosadašnjeg članka 19., mogla se tumačiti na način da je poslodavac uvijek mogao te poslove povjeriti osobi ovlaštenoj za obavljanje poslova zaštite na radu.

Članak 13.

Predložena izmjena članka 20. Zakona, bila je nužna zbog nove odredbe članka 18.a ovog Nacrta Zakona.

Članak 14.

Predložene izmjene članka 22. Zakona izvršene su u cilju, Direktivom zahtijevane, učinkovitije organizacije poslova zaštite zdravlja na radu, u kom smislu poslodavac mora imati obveze obavješćivanja svih svojih radnika koji im obavljaju poslove zaštite na radu o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnosti i zaštitu zdravlja

radnika. Pri tome je bilo potrebno naglasiti njegovu obvezu o obavješćivanju na području pružanja prve pomoći, gašenja požara i spašavanja radnika.

Članak 15.

Izmjena članka 27. Zakona je deklaratorne naravi, kojom se propisuje obveza poslodavca da je svakog radnika, prije početka rada, dužan obavijestiti o možebitnim opasnostima te da ga osposobiti za rad na siguran način, a što je također izričit zahtjev Direktive. Predloženim izmjenama vrši se usklađivanje s člankom 12. Direktive prema kojem svaki radnik treba dobiti sve potrebne obavijesti i mora biti osposobljen za rad na siguran način.

Članak 16.

Izmjene članka 28. Zakona proizašle su iz potrebe preciznog uređenja slučajevima u kojima je poslodavac uvijek dužan osposobiti radnika za rad na siguran pri čemu osposobljavanje mora biti prilagođeno izmijenjenim opasnostima i štetnostima, mora se provesti tijekom radnog vremena, a poslodavac snosi troškove istog.

Članak 17.

Kako je područje zaštite zdravlja na radu, centralna točka interesa socijalnih partnera, to je i obavješćivanje radnika o svim pitanjima na tom području bitno za unaprjeđenje stanja zaštite na radu. Kako bi se naglasila potreba jačanja socijalnog dijaloga i osiguralo kontinuirano obavješćivanje radnika o svim pitanjima koja bi mogla utjecati na njihovu sigurnost i zdravlje, izmijenjen je naziv podnaslova 4. Zakona i izmjenom članka 31. Zakona, detaljno su uređene obveze poslodavca na području obavješćivanja radnika.

Članak 18.

Izmjena članka 44. Zakona, proizašla je iz brzog tehničko-tehnološkog razvoja, koje donosi nova znanstvena saznanja, zbog čega je i područje zaštite na radu proces u kojem je u cilju zaštite zdravlja radnika, uvijek potrebno primjenjivati najsuvremenija rješenja u radnom procesu.

Članak 19.

Obrazloženje kao uz članak 8. Nacrta Zakona.

Članak 20.

Izmjena članka 60. Zakona bila je potrebna kako bi se vrlo precizno uredile dužnosti poslodavca za slučaj požara, spašavanja radnika te postupanje poslodavaca i radnika u slučaju neposredne opasnosti od nastanka požara ili samog nastanka istog.

Članak 21.

Predloženim izmjenama vrši se usklađivanje s Direktivom u smislu osiguranja pozivanja i postupanja nadležnih vanjskih javnih službi za pružanje medicinske pomoći.

Članak 22.

Poštujući sva načela socijalnog dijaloga uređenih na području radnog zakonodavstva, bilo je potrebno izmijeniti odredbu članka 66. Zakona, kako bi se na području zaštite zdravlja i sigurnosti radnika provodili svi postupci, ne samo obavješćivanja, već i postupci savjetovanja s radnicima o pitanjima sigurnosti zaštite na radu, kao i utvrdile mogućnosti radnika da svojom razmjernom zastupljenošću i suodlučivanjem imaju pravo utjecati na odluke koje se na tom području donose.

Članak 23.

Izmjena članka 69. Zakona je izričit zahtjev Direktive da postupke savjetovanja s radnicima poslodavac mora provoditi bez obzira na broj radnika koji su kod njega zaposleni, u kom smislu je utvrđeno pravo radnika da kod svakog poslodavca mogu izabrati svog povjerenika za zaštitu na radu

Članak 24.

Izmjene u članku 70. Zakona, bile su nužne zbog uređenja postupaka savjetovanja i suodlučivanja radnika. Stoga su njihovim povjerenicima date veće ovlasti. Predloženim izmjenama vrši se usklađivanje s člankom 11. Direktive, čime se daju veća ovlaštenja povjerenicima radnika za zaštitu na radu.

Članci 25. i 26.

Izmjene članka 77. i 78. Zakona su izvršene zbog preciznijeg definiranja obveza radnika koje imaju na području zaštite svoje sigurnosti i zdravlja na radu, ali i propisivanja njihove dužnosti da na tom području surađuju s poslodavcem i njegovim ovlaštenicima.

Članak 27.

Izmjena članka 79. Zakona je izričit zahtjev Direktive da radnici koji u slučaju ozbiljne i neposredne opasnosti napuste svoje radno mjesto, ne smiju zbog toga trpjeti štetne posljedice, niti smiju zbog toga biti stavljeni u nepovoljniji položaj.

Članak 28.

Izmjena članka 91. Zakona je horizontalno usklađivanje sa Zakonom o državnom inspektoratu („Narodne novine“ broj 116/08 i 123/08).

Članak 29. - 36.

Izmijenjene su kaznene odredbe članka 104. - 112. Zakona, kako bi iste bile usklađene s izmjenama članka izvršenih ovim Nacrtom Zakona.

Članak 37.

Prijelaznom odredbom se propisuje rok u kojem ministar nadležan za rad mora donijeti provedbene propise.

Članak 38.

Završnom odredbom se propisuje dan stupanja na snagu ovoga Zakona, te se propisuje iznimka u primjeni članka 5. stavka 2. ovoga Nacrta, a koji će stupiti na snagu danom pristupanja Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europskoj uniji.

VII . TEKST ODREDBA VAŽEĆEG ZAKONA KOJI SE MIJENJA I DOPUNJUJE**Članak 1.**

(1) Svrha ovoga Zakona je sprečavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, drugih bolesti u svezi s radom te zaštita radnog okoliša.

(2) Osobita zaštita propisuje se radi očuvanja nesmetanoga duševnog i tjelesnog razvitka mladeži, zaštite žena od rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje materinstva, zaštite invalida i profesionalno oboljelih osoba od daljnjeg oštećenja zdravlja i umanjenja njihove radne sposobnosti te radi očuvanja radne sposobnosti starijih radnika u granicama primjerenim njihovoj životnoj dobi.

Članak 3.

(1) Vlada Republike Hrvatske sustavno prati stanje u zaštiti na radu te uz savjetovanje s predstavnicima poslodavaca i radnika, u okvirima svoje nadležnosti, utvrđuje, predlaže, provodi i povremeno preispituje politiku i potiče rad na usklađivanju zakonodavstva, u svrhu unapređivanja mjera zaštite na radu.

(2) U tu svrhu Vlada Republike Hrvatske osniva Nacionalno vijeće za zaštitu na radu, koje čine predstavnici države, poslodavaca, radnika i istaknutih stručnjaka zaštite na radu.

Članak 4.

(1) U smislu ovoga Zakona poslodavac je svaka fizička ili pravna osoba koja zapošljava jednog ili više radnika uključujući i javne službe.

(2) Odredbe ovoga Zakona odnose se i na osobe koje obavljaju djelatnost osobnim radom i na pravne osobe kada koriste rad drugih osoba.

Članak 5.

(1) U smislu ovoga Zakona osobe na radu su:

- osobe koje su u radnom odnosu kod poslodavca na temelju ugovora o radu, uključujući i javne službe, (radnici),
- osobe koje su na stručnom osposobljavanju kod poslodavca bez zasnivanja radnog odnosa (volonteri),
- učenici i studenti koji su kod poslodavca na praktičnoj obuci,
- osobe koje za vrijeme izdržavanja kazne zatvora ili odgojne mjere obavljaju naređene poslove,
- osobe koje obavljaju djelatnost osobnim radom.

(2) Drugim osobama u smislu ovoga Zakona smatraju se osobe koje se po bilo kojem osnovu rada nalaze u prostorijama i prostorima poslodavca (na pr. poslovni suradnici, djelatnici tijela državne uprave, korisnici usluga i druge osobe).

(3) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na pripadnike oružanih snaga i redarstvene službe.

(4) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na kućne pomoćnice.

Članak 7.

(1) Zaštita na radu kao organizirano djelovanje obuhvaća sustav pravila koja se primjenjuju po ovom Zakonu i drugim propisima, a to su:

- pravila pri projektiranju i izradi sredstava rada,
 - pravila pri održavanju i ispitivanju sredstava rada,
 - pravila koja se odnose na sredstva rada i radnike te prilagodbu procesa rada njihovom spolu, dobi te duševnim i tjelesnim sposobnostima,
 - osposobljavanje i obavješćivanje radnika i poslodavaca sa svrhom postizanja odgovarajućeg stupnja zaštite na radu i zdravstvene zaštite,
 - suradnju na svim razinama od poslodavca i radnika, preko njihovih predstavnika i udruga, do razine državnih ustanova i tijela,
 - zaštita radnika, njihovih predstavnika i stručnjaka za zaštitu na radu od dovođenja u nepovoljniji položaj i od drugih mjera zbog akcija poduzetih na području zaštite na radu.
- (2) Djelatnost zaštite na radu je od javnog interesa.

Članak 8.

Zaštita na radu je sastavni dio organizacije rada i izvođenja radnog procesa, a ostvaruje se obavljanjem poslova zaštite na radu i primjenom propisanih, ugovorenih, kao i priznatih pravila zaštite na radu te naređenih mjera i uputa poslodavca.

Članak 13.

(1) Za organiziranje i provedbu zaštite na radu odgovoran je poslodavac neovisno o tome da li je u tu svrhu zaposlio stručnjaka za zaštitu na radu, odnosno organizirao službu za zaštitu na radu ili je ugovorio suradnju s ovlaštenom fizičkom osobom za zaštitu na radu, ustanovom ili trgovačkim društvom za poslove zaštite na radu.

(2) Poslodavac može obavljanje poslova zaštite na radu prenijeti i na svojeg ovlaštenog predstavnika (u daljnjem tekstu: ovlaštenik).

(3) Ovlaštenik u smislu stavka 2. ovoga članka je svaka osoba koja rukovodi radom jednog ili više radnika na kojeg je prenijeto ovlaštenje u pisanom obliku.

(4) Ovlaštenje iz prethodnog članka poslodavac daje ugovorom o radu, odnosno drugim aktom kojim se utvrđuje ovlaštenje vezano za provedbu zaštite na radu.

Članak 14.

Kada dva ili više poslodavaca obavljaju poslove istovremeno na jednom radilištu dužni su surađivati u primjeni odredaba ovoga Zakona.

Članak 15.

Poslodavac odgovara radniku za štetu uzrokovanu ozljedom na radu, profesionalnom bolešću ili bolešću u svezi s radom po načelu objektivne odgovornosti (uzročnosti), a prema općim propisima obveznog prava.

Članak 18.

(1) Poslodavac je dužan izraditi procjenu opasnosti, na temelju koje primjenjuje pravila kojima se otklanjaju ili na najmanju moguću mjeru smanjuju opasnosti i štetnosti te u tu svrhu osigurati sva potrebna materijalna sredstva.

(2) Poslodavac je dužan u pisanom obliku utvrditi organizaciju provedbe zaštite na radu, pravila zaštite te prava, obveze i odgovornosti njegovih ovlaštenika i radnika, u dijelu u kojem ta pitanja nisu uređena ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju njega te kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu.

(3) Podloga za izradu akta iz stavka 2. ovoga članka je prethodna procjena opasnosti na mjestima rada i u radnom okolišu.

(4) Obveza donošenja akta iz stavka 2. ovoga članka ne odnosi se na poslodavce koji zapošljavaju do 20 radnika.

(5) Poslodavac je dužan pisanim uputama osigurati provedbu procesa rada u skladu s propisima zaštite na radu.

(6) Upute poslodavca moraju biti istaknute na mjestu rada radi njihovog korištenja.

(7) Ministar nadležan za rad propisat će uvjete koje moraju ispunjavati poslodavci pri izradi procjene opasnosti, način njezine izrade, sadržaje obuhvaćene procjenom te podatke na kojima se mora temeljiti te djelatnosti u kojima postoji obveza izrade procjene opasnosti.

Članak 19.

(1) Poslodavac koji zapošljava do 50 radnika može sam obavljati poslove zaštite na radu, može ih povjeriti svom ovlašteniku, na temelju ugovora o radu ili ugovoriti obavljanje tih poslova s ovlaštenom fizičkom osobom, ustanovom ili trgovačkim društvom za poslove zaštite na radu.

(2) Ako poslodavac ili njegov ovlaštenik obavljaju poslove iz prethodnog stavka moraju biti osposobljeni za obavljanje tih poslova.

(3) Program i način provjere osposobljenosti propisuje ministar nadležan za rad.

Članak 20.

(1) Poslodavac koji zapošljava više od 50 radnika dužan je odrediti jednu ili više osoba za obavljanje poslova stručnjaka zaštite na radu, sukladno broju zaposlenih, stanju zaštite na radu, te stupnju opasnosti.

(2) U smislu ovoga Zakona stručnjak za zaštitu na radu je osoba koja ispunjava posebne uvjete za obavljanje tih poslova, te s kojom poslodavac sklapa ugovor o radu, radi obavljanja poslova zaštite na radu.

(3) Smatrat će se da je poslodavac ispunio obvezu iz stavka 1. ovoga članka ako je s drugim poslodavcima osnovao zajedničku službu, odnosno ugovorio s drugim poslodavcem pružanje usluga službe.

(4) Na zahtjev poslodavca na temelju stanja zaštite na radu i procjene opasnosti ministar nadležan za rad može dozvoliti poslodavcu da poslove zaštite na radu obavlja prema odredbama članka 19. ovoga Zakona.

Članak 22.

(1) Poslodavac je dužan stručnjacima za zaštitu na radu kao i službi za zaštitu na radu osigurati uvjete za rad i pomoć drugog stručnog osoblja, kao i potrebnu opremu, a vanjskoj službi ili stručnoj osobi osigurati sve potrebne podatke.

(2) Stručnjaci za zaštitu na radu imaju potpunu stručnu neovisnost u odnosu na poslodavca i njegove ovlaštenike te radnike i njihove povjerenike i ne smiju biti dovedeni u nepovoljniji položaj dok postupaju prema odredbama ovoga Zakona, drugih propisa zaštite na radu, kolektivnih ugovora i prema pravilima struke.

Članak 27.

(1) Poslodavac ne smije dozvoliti samostalno obavljanje poslova radnicima koji prethodno nisu osposobljeni da ih obavljaju bez ugrožavanja vlastitog života i zdravlja te života i zdravlja drugih radnika, osim ako iz procjene opasnosti proizlazi da ne postoje opasnosti za njihovu sigurnost i zdravlje.

(2) Radnicima dok još nisu osposobljeni za rad na siguran način poslodavac mora osigurati rad pod nadzorom radnika osposobljenih za rad na siguran način ali ne duže od 30 dana.

Članak 28.

(1) Osposobljavanje za rad na siguran način iz prethodnog članka poslodavac je dužan provesti glede postojećih opasnosti i štetnosti pri radu i to prije:

- započinjanja radnika s radom,
- promjena u procesu rada,
- premještanja radnika na drugo mjesto rada.

(2) Ocjena praktične osposobljenosti provodi se na mjestu rada.

(3) Zapisnik o ocjeni praktične osposobljenosti radnika za rad na siguran način na pojedinom mjestu rada sastavljaju i potpisuju neposredni ovlaštenik osposobljavanog radnika, radnik i stručnjak zaštite na radu zadužen za osposobljavanje.

(4) Poslodavac može utvrditi obvezu povremene provjere znanja iz zaštite na radu za radnika koji su raspoređeni na poslove s posebnim uvjetima rada ili na poslove na kojima učestalo dolazi do ozljeda na radu.

(5) Obvezu iz prethodnog stavka može narediti inspektor rada te biti nazočan takvoj provjeri znanja, ako opravdano pretpostavlja da je za određene poslove nužna povremena provjera.

4. OBAVJEŠTAVANJE IZ ZAŠTITE NA RADU

Članak 31.

(1) Poslodavac je dužan radnicima davati odgovarajuće obavijesti i pisane upute koje se odnose na opasnosti i štetnosti po sigurnost i zdravlje u svezi djelatnosti koju obavlja.

(2) Obavijesti iz prethodnog stavka poslodavac može dati i usmeno u iznimnim situacijama kada prijeti iznenadna neposredna opasnost po život i zdravlje.

Članak 44.

(1) Poslodavac je dužan proces rada tako planirati, pripremiti i provoditi da se osigura što djelotvornija zaštita radnika te da se osigura djelotvorna zaštita okoliša. S tim u svezi poslodavac je dužan razraditi tehnologiju rada s elementima sigurnosti te uzimajući u obzir organizacione, tehničke i osobne čimbenike izraditi upute na hrvatskom jeziku.

(2) Poslodavac treba skrbiti da su radni postupci tako pripremljeni i organizirani te da se provode na način da se njima ne utječe štetno na sigurnost i zdravlje radnika.

(3) Prilikom utvrđivanja radnih postupaka treba voditi računa o stanju tehnike, medicine rada, ergonomije i drugih znanstvenih i stručnih spoznaja kako bi se osigurali uvjeti rada bez opasnosti po sigurnost i zdravlje radnika.

(4) Radne postupke poslodavac mora tako organizirati da se koliko je to moguće smanje jednoličnost, jednostrano opterećenje, rad s nametnutim ritmom, rad po učinku i na vrijeme.

Članak 57.

(1) Ako više poslodavaca radi na zajedničkom radilištu, svaki od njih dužan je provoditi zaštitu na radu radi zaštite svojih radnika te organizirati rad i osigurati izvođenje radova tako da njegovi radnici pri izvođenju radova ne ugrožavaju sigurnost i zdravlje radnika drugih poslodavaca.

(2) Ako se izvođenje radova zbog prirode procesa ne može organizirati na način određen u stavku 1. ovoga članka, poslodavci su dužni radove obavljati naizmjenično prema postignutom sporazumu.

(3) Investitor u graditeljstvu, odnosno poslodavac koji je glavni izvođač u djelatnosti brodogradnje i šumarstva je prema posebnom propisu obavezan imenovati koordinatora za zaštitu na radu, odnosno odgovornu osobu za koordinaciju tijekom izvođenja radova.

(4) Koordinator zaštite na radu na radilištu po posebnom propisu, odnosno odgovorna osoba u drugim djelatnostima dužna je voditi dnevnu evidenciju poslodavaca i radnika nazočnih na privremenom zajedničkom radilištu.

(5) Poslodavci i druge osobe na radu su dužni uvažavati upute koordinatora zaštite na radu.

(6) Imenovanje koordinatora ne oslobađa izvođače i druge osobe na radilištu od njihove odgovornosti za provedbu zaštite na radu.

Članak 60.

(1) Ovisno o prirodi procesa rada poslodavac je dužan organizirati i osigurati evakuaciju i spašavanje za slučaj iznenadnog događaja koji može ugroziti njihovu sigurnost i zdravlje (elementarne nepogode, požari, eksplozije, ispuštanje opasnih tvari u količinama iznad dopuštenih i sl.) i osposobiti osobe koje će provoditi evakuaciju i spašavanje.

(2) Osobama koje su određene da provode evakuaciju i spašavanje poslodavac mora staviti na raspolaganje potrebnu opremu.

Članak 62.

(1) Poslodavac je dužan organizirati i osigurati pružanje prve pomoći radnicima za slučaj ozljede na radu ili iznenadne bolesti do njihovog upućivanja na liječenje zdravstvenoj ustanovi.

(2) Na svakom radilištu i u radnim prostorijama u kojima istovremeno radi do 20 radnika najmanje jedan od njih mora biti osposobljen i određen za pružanje prve pomoći te još po jedan na svakih daljnjih 50 radnika.

(3) Osobama određenim za pružanje prve pomoći mora se staviti na raspolaganje potrebna oprema.

(4) Ministar nadležan za rad u suglasnosti s ministrom zdravstva propisuje vrstu i količinu sanitetskog materijala.

14. ODBOR ZA ZAŠTITU NA RADU

Članak 66.

(1) Kod poslodavca koji zapošljava 50 ili više radnika osniva se odbor za zaštitu na radu kao savjetodavno tijelo poslodavca.

(2) Poslodavac koji zapošljava više od 250 radnika i koji ima više pogona, odnosno pogone na više mjesta izvan sjedišta, osniva središnji odbor za zaštitu na radu čija je zadaća unapređenje stanja zaštite na radu u pravnoj osobi.

(3) Postupak izbora članova odbora poslodavac uređuje općim aktom.

(4) Odredbe stavka 1. ovog članka ne odnose se na poslodavce iz članka 20. stavka 4. ovog Zakona.

Članak 69.

(1) Kod poslodavca koji zapošljava 20 ili više radnika oni između sebe biraju ili imenuju povjerenika radnika za zaštitu na radu. Broj povjerenika radnika za zaštitu na radu, izbor i njihov mandat utvrđuje se u skladu s odredbama Zakona o radu kojim su uređena pitanja izbora radničkog vijeća vodeći računa o zastupljenosti svih dijelova procesa rada.

(2) Bez obzira na broj radnika povjerenik će biti izabran ili imenovan svagdje gdje to zahtijevaju uvjeti rada (povećana opasnost za sigurnost i zdravlje radnika, rad na izdvojenim mjestima i sl.). Za povjerenika zaštite na radu može biti izabrana odnosno imenovana osoba koja radi u takvim uvjetima odnosno na izdvojenom mjestu rada.

(3) Sindikat ili sindikati mogu pod uvjetima iz stavka 2. ovog članka imenovati povjerenika za zaštitu na radu ukoliko je to predviđeno kolektivnim ugovorom.

(4) Imenovani sindikalni povjerenik za zaštitu na radu u pravima i obvezama u potpunosti se izjednačava sa izabranim povjerenikom.

(5) Ako je prema propisanim kriterijima kod poslodavca izabrano ili imenovano više povjerenika oni između sebe biraju ili imenuju svog koordinatora.

Članak 70.

(1) Zadatak je povjerenika da djeluje u interesu radnika na području zaštite na radu, te da prati primjenu propisa i naređenih mjera zaštite u radnoj sredini u kojoj je izabran.

(2) Povjerenik ima i sljedeća prava i dužnosti:

- sudjelovati u planiranju unapređivanja uvjeta rada, uvođenja nove tehnologije, uvođenja novih stvari u radni i proizvodni proces i poticati poslodavca i njegove ovlaštenike na provedbu zaštite na radu,
- biti obaviješten o svim promjenama od utjecaja na sigurnost i zdravlje radnika,
- imati pravo uvida i korištenja dokumentacije vezane za sigurnost i zdravlje radnika,
- primati primjedbe radnika na primjenu propisa i provedbu mjera zaštite na radu,
- izvijestiti inspektora o svojim zapažanjima i zapažanjima radnika čiji je povjerenik, prisustvovati inspekcijskim pregledima i očitovati se na činjenično stanje koje utvrdi inspektor,
- pozvati inspektora rada kada ocijeni da su ugroženi život i zdravlje radnika, a poslodavac to propušta ili odbija učiniti,
- obrazovati se za obavljanje ovih poslova, stalno proširivati i unapređivati znanje, pratiti i prikupljati obavijesti od značaja za njegov rad,
- staviti prigovor na inspekcijski nalaz i mišljenje,

- svojim djelovanjem poticati ostale radnike na rad na siguran način,
- obavještavati radnike o mjerama koje poslodavac poduzima da im osigura zaštitu na radu i zdravstvenu zaštitu.

(3) O svom radu povjerenik je dužan najmanje svaka tri mjeseca izvještavati radničko vijeće.

(4) Poslodavac je dužan osigurati povjereniku uvjete za nesmetano obnašanje te dužnosti, davati sve potrebne obavijesti i omogućiti uvid u sve propise i isprave u svezi sa zaštitom na radu i ne smije ga, tijekom obnašanja dužnosti, bez pristanka radničkog vijeća i sindikata rasporediti na drugo radno mjesto ili k drugom poslodavcu, otkazati ugovor o radu, smanjivati mu plaću ili ga na drugi način dovoditi u nepovoljniji položaj niti protiv njega pokrenuti postupak za naknadu štete, ukoliko je povjerenik postupao sukladno svojim ovlastima.

(5) Uvjeti za nesmetano obnašanje dužnosti povjerenika radnika za zaštitu na radu i njihovih koordinatora osiguravaju se u skladu sa odredbama Zakona o radu kojima se uređuju uvjeti za rad članova radničkih vijeća s tim da povjerenici za zaštitu na radu i koordinatori imaju pravo na naknadu plaće za najmanje 4 sati tjedno bez mogućnosti prava ustupanja drugome radnih sati osim ako se kolektivnim ugovorom drugačije ne uredi.

(6) Poslodavac, radničko vijeće i sindikat, odnosno sindikati mogu posebnim sporazumima regulirati i druga specifična pitanja vezana za broj povjerenika u izdvojenim mjestima rada, koordinatora za zaštitu na radu, plaće, primanja i ostala materijalna prava kao i izostanak s rada radi osposobljavanja (tečajevi, seminari, sastanci i sl.).

Članak 77.

(1) Radnik je dužan obavljati poslove dužnom pozornošću sukladno pravilima zaštite na radu propisanim odredbama ovoga Zakona, propisima donesenim na temelju njega, drugim propisima, uputama poslodavca, odnosno njegovih ovlaštenika i uputama proizvođača strojeva i uređaja, osobnih zaštitnih sredstava i radnih tvari.

(2) Radnik je dužan pri radu koristiti propisana osobna zaštitna sredstva.

(3) Smatra se da radnik radi dužnom pozornošću kada poslove obavlja po sljedećem postupku:

- prije početka rada pregleda mjesto rada te o eventualno uočenim nedostacima izvijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika,
- posao obavlja sukladno pravilima struke, uputama proizvođača strojeva i uređaja, osobnih zaštitnih sredstava i radnih tvari te uputama poslodavca ili njegovog ovlaštenika,
- pri radu koristi propisana osobna zaštitna sredstva i opremu,
- prije napuštanja mjesta rada ostavi sredstva rada u takvom stanju da ne ugrožavaju druge radnike i sredstva rada.

Članak 78.

(1) Radnik je dužan surađivati s poslodavcem ili njegovim ovlaštenikom te s povjerenikom zaduženim za zaštitu na radu u rješavanju svih pitanja zaštite na radu.

(2) Radnik je dužan odmah izvijestiti poslodavca ili njegovog ovlaštenika te svojeg povjerenika o svakoj činjenici za koju opravdano smatra da predstavlja neposrednu opasnost po sigurnost i zdravlje kao i o bilo kojem nedostatku u sustavu zaštite na radu.

Članak 79.

(1) Poslodavac, njegov ovlaštenik ili stručnjak zaštite na radu moraju obavijestiti radnika o svim promjenama u radnom procesu koje utječu na njegovu sigurnost i zdravlje.

(2) Radnik ima pravo odbiti rad ako mu neposredno prijete opasnost za život i zdravlje zbog toga što nisu primijenjena propisana pravila zaštite na radu i zbog takvog postupanja ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj.

(3) U slučaju iz prethodnog stavka radnik je dužan obavijestiti poslodavca ili njegovog ovlaštenika te svojeg povjerenika za zaštitu na radu.

(4) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka poslodavac ili njegov ovlaštenik, odnosno radnik ili njegov povjerenik dužni su neodložno izvijestiti inspektora rada, koji je dužan u roku od 48 sati utvrditi činjenično stanje i osnovanost navoda radnika.

(5) Prava radnika glede primjene odredbe stavka 2. ovoga članka uređuju se Zakonom o radu.

Članak 91.

(1) Ovlaštene ustanove i trgovačka društva registrirana za obavljanje poslova zaštite na radu mogu na zahtjev poslodavca izrađivati procjene opasnosti (članak 18.), obavljati osposobljavanje za rad na siguran način (članak 27.), ispitivanja strojeva i uređaja s povećanim opasnostima (članak 52.), i ispitivanja u radnom okolišu (članak 50.) te izdavati isprave o provedenim ispitivanjima (članak 53.).

(2) Pravne osobe iz prethodnog stavka mogu na temelju ovlaštenja tijela nadležnog za poslove inspekcije rada sudjelovati u postupku izdavanja građevinske dozvole (članak 94.) i radu povjerenstva za tehnički pregled izgrađene građevine namijenjene za rad (članak 95.).

(3) Ministar nadležan za rad propisat će uvjete pod kojima pravne osobe iz stavka 1. mogu dobiti ovlaštenja za obavljanje pojedinih poslova zaštite na radu, postupak izdavanja i prestanka ovlaštenja te tijela i način vođenja evidencije izdanih ovlaštenja.

Članak 104.

- (1) Novčanom kaznom od 20.000 do 90.000 kuna kaznit će se za prekršaj proizvođač:
- ako stroj ili uređaj ne izradi u skladu s propisima zaštite na radu (članak 98. stavak 1.),
 - ako ne pribavi ispravu kojom se potvrđuje da je stroj ili uređaj proizveden u skladu s propisima zaštite na radu (članak 98. stavak 2.),
 - ako uz stroj ili uređaj ne izda tehničke upute i upute za uporabu (članak 99. stavak 1.),
 - ako prilikom proizvodnje osobnih zaštitnih sredstava i opreme ne primjeni propise zaštite na radu (članak 100.),
 - ako uz osobno zaštitno sredstvo i opremu ne izda tehničke upute i upute za uporabu (članak 101. stavak 1.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 10.000 kuna i odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 106.

(1) Novčanom kaznom od 20.000 do 90.000 kuna kaznit će se za prekršaj:

- ustanova, odnosno trgovačko društvo za zaštitu na radu ako obavlja poslove zaštite na radu na temelju ovlaštenja suprotno odredbama ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega (članak 91. stavak 4.).

(2) Za prijestupe iz stavka 1. ovoga članka počinjene drugi put kaznit će se ustanova, odnosno trgovačko društvo za zaštitu na radu i zabranom obavljanja djelatnosti u trajanju do 6 mjeseci, a za navedene prijestupe počinjene treći put kaznit će se pored novčane kazne i trajnim oduzimanjem ovlaštenja za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite na radu.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 10.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 107.

(1) Novčanom kaznom od 20.000 do 90.000 kuna kaznit će se za prekršaj:

- ustanova, odnosno trgovačko društvo koje obavlja poslove zaštite na radu bez propisanog ovlaštenja, odnosno ustanova, odnosno trgovačko društvo koje obavlja poslove zaštite na radu, a ne ispunjava propisane uvjete (članak 91. stavak 4.).

(2) Za prijestupe iz stavka 1. ovoga članka ustanova, odnosno trgovačko društvo iz točke 1. kaznit će se i trajnim oduzimanjem ovlaštenja za obavljanje djelatnosti.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 10.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 108.

(1) Novčanom kaznom od 10.000 do 40.000 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac:

- ako od radnika zahtijeva sudjelovanje u troškovima provođenja zaštite na radu (članak 16.),
- ako ne izradi pisanu procjenu opasnosti i štetnosti (članak 18. stavak 1.),
- ako u pisanom obliku ne utvrdi organizaciju provedbe zaštite na radu (članak 18. stavak 2.),
- ako ne izradi pisane upute za provedbu procesa rada sukladno pravilima zaštite na radu i ako ih ne istakne na vidljivo mjesto radi korištenja (članak 18. stavak 5. i 6.),
- ako on ili njegov ovlaštenik nisu osposobljeni za obavljanje poslova zaštite na radu (članak 19. stavak 2.),
- ako ne ugovori obavljanje poslova zaštite na radu s jednim ili više stručnjaka za zaštitu na radu, odnosno ovlaštenom pravnom osobom sukladno stanju zaštite na radu te stupnju opasnosti utvrđenog procjenom (članak 20. stavak 1.),
- ako ne ustroji službu zaštite na radu sukladno broju radnika te stupnju opasnosti i štetnosti (članak 21. stavak 1.),
- ako ne osigura potrebne uvjete za rad stručnjaka za zaštitu na radu ili službe zaštite na radu (članak 22. stavak 1.),
- ako dovodi u nepovoljniji položaj stručnjaka za zaštitu na radu dok postupuje sukladno propisima zaštite na radu (članak 22. stavak 2.),
- ako ne osigura osposobljavanje iz članka 26. ovoga Zakona,
- ako dozvoli samostalno obavljanje poslova radniku koji prethodno nije osposobljen za rad na siguran način, a priroda posla je takva da postoje opasnosti i štetnosti po život i zdravlje radnika (članak 27. stavak 1.),

- ako ne provode osposobljavanje sukladno odredbama članka 28. ovoga Zakona,
- ako ne osigura osposobljavanje za povjerenike radnika za zaštitu na radu za vrijeme radnog vremena i na trošak poslodavca (članak 30.),
- ako radnicima ne daje odgovarajuće obavijesti i pisane upute (članak 31. stavak 1.),
- ako ne postavi znakove sigurnosti i znakove općih obavijesti sukladno propisima (članak 32. stavak 1.),
- ako u propisanim rokovima ne izvijesti povjerenike radnika i radničko vijeće o mjerama koje će poduzeti radi unapređivanja sigurnosti i zaštite zdravlja te ako za svaku težu, skupnu ili smrtnu ozljedu na radu ne pozove na uviđaj povjerenika radnika za zaštitu na radu (članak 33. stavak 1. i 3.),
- ako rasporedi radnika na poslove s posebnim uvjetima rada, ako prethodno na propisani način nije utvrđeno da radnik ispunjava potrebne uvjete (članak 34. stavak 2.),
- ako dozvoli rad na poslovima s posebnim uvjetima rada radniku koji više ne ispunjava uvjete za obavljanje tih poslova ili ukoliko je protekao rok u kojem je radnik morao biti upućen na ponovni pregled (članak 36. stavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 10.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac i odgovorna osoba pravne osobe novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

Članak 109.

- (1) Novčanom kaznom od 10.000 do 40.000 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac:
- ako dozvoli da žena za vrijeme trudnoće obavlja poslove iz članka 39. stavka 1. ili da žena za vrijeme dojenja djeteta obavlja poslove iz članka 39. stavka 2. ovoga Zakona,
 - ako malodobniku dozvoli obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, rad noću ili prekovremeni rad osim u slučajevima utvrđenim Zakonom o radu (članak 40.),
 - ako radniku s umanjenim radnim sposobnostima dozvoli da obavlja poslove na kojima postoji opasnost od daljnjeg umanjenja njegove radne sposobnosti (članak 41.),
 - ako obavlja rad u građevinama u kojima postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika (članak 42. stavak 2.),
 - ako se kod planiranja i uvođenja novih tehnologija i opreme ne posavjetuje s radnicima, odnosno povjerenicima radnika o njihovom utjecaju na sigurnost i zdravlje radnika (članak 42a.),
 - ako radnicima ne osigura odgovarajuća osobna zaštitna sredstva i ako ne osigura da ih radnici koriste pri radu (članak 43. stavak 1.),
 - ako ne osigura da sredstva rada i osobna zaštitna sredstva koja se koriste budu u ispravnom stanju (članak 43. stavak 2. do 4.),
 - ako ne osigura da pristup područjima s posebnim opasnostima i štetnostima imaju samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute (članak 43. stavak 5.),
 - ako ne razradi tehnologiju rada tako da radni postupci štetno ne utječu na sigurnost i zdravlje radnika (članak 44. stavak 1. i 2.),
 - ako pri radu s opasnim radnim tvarima ne primijeni pravila zaštite na radu i ako ne osigura da su u svakom trenutku označene na propisani način (članak 45. stavak 2.),
 - ako ne poduzme propisane mjere nakon što se mjerenjem utvrdi da je koncentracija po zdravlje štetnih tvari veća od maksimalno dopustive (članak 48. stavak 2.),

- ako na privremenom radilištu ne osigura da se radovi obavljaju sukladno pravilima zaštite na radu (članak 55. stavak 1.),
- ako prije početka radova na privremenom radilištu ne dostavi tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada prijavu radilišta sa svim propisanim podacima te ako uz prijavu radilišta ne dostavi plan izvođenja radova, odnosno ne izradi plan izvođenja radova u skladu s propisima (članak 56. stavak 5.),
- ako ne ažurira prijavu radilišta u slučaju promjena koje utječu na rok dovršenja radova, kao i u slučajevima uvođenja novoga izvođača radova ili privremene obustave rada (članak 56. stavak 3.),
- ako na zajedničkom privremenom radilištu ne osigura primjenu pravila zaštite na radu radi zaštite svojih radnika i radnika drugih poslodavaca (članak 57. stavak 1. i 2.),
- ako ne imenuje koordinatora za zaštitu na radu na zajedničkom privremenom radilištu odnosno ako koordinator ne organizira suradnju između poslodavaca izvođača te ako ne vodi dnevnu evidenciju poslodavaca izvođača i njihovih radnika (članak 57. stavak 3. do 6.)
- ako ne čuva na radilištu svu dokumentaciju propisanu člankom 58. ovoga Zakona,
- ako privremeno ne udalji s mjesta rada radnika koji je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (članak 65.),
- ako tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada ne daje obavještenja i podatke ili im onemogućuje obavljanje nadzora (članak 71. stavak 1. i 2.),
- ako odmah ne izvijesti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada o smrtnoj, skupnoj ili teškoj ozljedi radnika ili ako u propisanom roku ne dostavi pismeno izvješće o ozljedi (članak 72. stavak 1.),
- ako ne izvijesti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada o ozljedi na radu koja je za posljedicu imala izostanak radnika s rada tri ili više dana (članak 72. stavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000 do 10.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac i odgovorna osoba pravne osobe novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

Članak 110.

- (1) Novčanom kaznom od 10.000 do 20.000 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac:
- ako za opasne radne tvari ne osigura da su propisano pakirane i označene, da su dani podaci o pravilima zaštite na radu pri njihovom korištenju i da je osigurana primjena pravila zaštite na radu pri njihovom skladištenju (članak 49. stavak 1. do 3.),
 - ako ne obavlja ispitivanja u radnom okolišu ili ako ih ne obavi na propisani način ili u propisanim rokovima (članak 50.),
 - ako ne obavlja redovito preglede svih strojeva i uređaja i osobnih zaštitnih sredstava koja koristi (članak 51.),
 - ako ne obavlja ispitivanje strojeva i uređaja s povećanim opasnostima ili ako ih ne obavi na propisani način ili u propisanim rokovima (članak 52.),
 - ako ne organizira i ne osigura evakuaciju i spašavanje radnika za slučaj iznenadnog događaja, ako ne odredi osobe za provedbu i ako ne osigura potrebnu opremu (članak 60.),
 - ako ne utvrdi plan evakuacije i spašavanja radnika i ako ne provede praktičnu vježbu u propisanom roku (članak 61. stavak 1. i 2.),
 - ako na propisani način ne organizira i ne osigura pružanje prve pomoći i medicinske pomoći (članak 62.),

- ako na propisani način ne osigura zabranu pušenja i ako ne utvrdi i ne označi u kojim je prostorijama i prostorima pušenje iznimno dozvoljeno (članak 63.),
- ako ne spriječi uzimanje alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti tijekom rada i njihovo unošenje u radne prostorije i prostore (članak 64.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 3.000 do 10.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac te odgovorna osoba pravne osobe u dvostrukom iznosu.

Članak 111.

- (1) Novčanom kaznom od 10.000 do 20.000 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac:
- ako u slučaju smrtne ili kolektivne ozljede na radu ne sazove sjednicu odbora zaštite na radu u roku od 48 sati od nastanka ozljede (članak 68. stavak 3.),
 - ako povjerenika radnika za zaštitu na radu dovodi u nepovoljniji položaj zbog obavljanja njegovih dužnosti (članak 70.),
 - ako u propisanom roku ne izvijesti tijelo inspekcije rada o izvršenju rješenja ili o razlozima zbog kojih rješenje nije izvršeno (članak 71. stavak 4.),
 - ako ne čuva propisanu dokumentaciju ili ne vodi propisane evidencije (članak 74. stavak 1. i 2.),
 - ako ne vodi knjigu nadzora ili ako ne podnese izvješće o ozljedama na radu i slučajevima profesionalne bolesti, ako je istih bilo (članak 75. stavak 1. i 2.),
 - ako radnika koji je odbio raditi u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje dovede u nepovoljniji položaj (članak 79. stavak 2.)
 - ako u slučaju iz članka 79. stavka 4. ovoga Zakona ne izvijesti inspekciju rada ili ne osigura radniku prava na temelju odredaba Zakona o radu,
 - ako ne ugovori obavljanje poslova sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja djelatnost medicine rada odnosno sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi (članak 82. stavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 3.000 do 10.000 kuna odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 112.

- (1) Novčanom kaznom od 100 kuna kaznit će se za prekršaj na licu mjesta radnik:
- ako puši u prostorijama i prostorima u kojima je pušenje zabranjeno (članak 63. stavak 2. i 3.),
 - ako unosi i uživa alkohol za vrijeme rada ili ako obavlja rad dok je pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti (članak 64.),
 - ako ne omogući da se utvrdi da li je pod utjecajem alkohola (članak 65. stavak 2.),
 - ako ne obavlja poslove dužnom pozornošću sukladno pravilima zaštite na radu (članak 77. stavak 1.),
 - ako pri radu ne koristi propisana osobna zaštitna sredstva (članak 77. stavak 2.),
 - ako odmah ne izvijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika o neposrednoj opasnosti po sigurnost i zdravlje (članak 78. stavak 2.),
 - ako ne obavijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika da odbija rad jer mu neposredno prijete opasnost za život ili zdravlje, zbog toga što nisu primijenjena propisana pravila zaštite na radu (članak 79. stavak 3.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. podstavak 1. do 5. kaznit će se i neposredno nadređena odgovorna osoba novčanom kaznom od 500 kuna.